

KANTTEKENINGEN BIJ DE „MEDEDELINGEN" VAN HET BESTUUR DER VEREENIGING VOOR DEN EFFECTENHANDEL BETREFFENDE „PUBLICATIE VAN GEGEVENS DOOR NAAMLOZE VENNOOTSCHAPPEN"

door Drs R. Besançon

Indien de ontwikkelingsgang op enig gebied een uitermate traag tempo heeft, dan is het wel op dat van wat Collega Munnik in zijn inleiding op de Accountantsdag 1931 noemde: „de publieke verantwoording der naamloze vennootschap in het jaarverslag”.

Wie, zoals ondergetekende ten behoeve van dit commentaar, deze inleiding en het verslag der daarop gevolgde discussies nog eens herleest, en het toen door Munnik als norm gestelde vergelijkt met de wel zeer elementaire publiciteits-verlangens, om welke inwilliging het thans 20 jaar later nog nodig is dat de Vereeniging voor den Effectenhandel de bestuurders van publieke naamloze vennootschappen bij herhaling moet verzoeken, die moet wel onder de indruk komen van de inertie, welk aan dit aspect van ons economisch leven blijkbaar eigen is.

Toch is, naar het mij voorkomt, niet alles bij het oude gebleven. De wenselijkheid, ja de noodzaak van juister, uitvoeriger en frequenter inlichting en verantwoording, wordt zeker meer algemeen erkend.

Ook de verhouding van den accountant tot dit vraagstuk heeft een wijziging ten goede ondergaan. Stonden in 1931 vele collega's tegenover de eisen van een ruimere publiciteit, en zeker tegenover een gemoeidzijn van den accountant daarmede, bepaald onwennig (om geen sterkere uitdrukking te gebruiken), door de evolutie welke de opvattingen omtrent de taak en de uitoefening van het beroep sedert hebben ondergaan en welke in het nieuwe R. v. A. een voorlopig afsluitende codificatie heeft gevonden, is hierin toch wel veel veranderd.

Kon in 1931 zelfs een man als onze betreurde Sternheim nog zeggen:

„Is het accountantswerk, verslagen te beoordeelen en is het de accountant, die zich met publicaties heeft in te laten? Er is een stelling, waar, in dit met evenveel woorden gezegd wordt. Het principieel bezwaar nu tegen het gehele betoog van den heer Munnik is volgens spr., dat hij een accountantsverantwoordelijkheid aan Directie en Commissarissen wil opdringen.

„Een accountantsrapport moet aan geheel andere eischen voldoen dan een mededeeling, die Directie of Commissarissen aan aandeelhouders of andere belanghebbenden willen doen. Als accountants hebben wij weinig met publicaties te maken; niettemin ligt het voor de hand, dat onze positie medebrengt, dat daarover geadviseerd kan worden, maar het lijkt onjuist, de verslagen van N.V.'en met een accountantsmentaliteit te beoordeelen. Wanneer het zou voorkomen dat een accountant een onjuiste combinatie certificeert, dan is hij toch in elk geval verantwoordelijk krachtens art. 7 van het Reglement van Arbeid”.

uit het huidige art. 14 R. v. A. klinkt toch wel een heel ander geluid, ook al gaat het daarbij slechts om een deel van het gepubliceerde, n.l. om dat hetwelk betrekking heeft op het goedgekeurde stuk. Neen, de tijd dat men kon zeggen, als accountant hebben wij weinig met publicaties te maken, is voorbij.

Deze gewijzigde inzichten in onze kring zijn voor het vraagstuk niet zonder betekenis. Bij een onderzoek door collega Lafeber in 1948, waarvan de uitkomst door hem werd gepubliceerd in het M.A.B. van Mei van dat jaar, bleken van de 263 onderzochte naamloze vennootschappen er 160 door Niva-leden te zijn gecontroleerd. Al ligt deze verhouding voor het totale aantal vennootschappen, wier aandelen in de officiële notering zijn opgenomen, zeker belangrijk ongunstiger, dit neemt toch niet weg dat bij een groot aantal belangrijke publieke naamloze vennootschappen leden bemoeienis hebben met de gepubliceerde jaarverslagen.

Nu leidt deze bemoeienis weliswaar niet tot een verantwoordelijkheid voor dat deel van het gepubliceerde, waarin geen toelichting op of nadere gegevens omtrent de goedgekeurde jaarrekening worden verstrekt, en al evenmin tot een verantwoordelijkheid voor de graad van detaillering der jaarrekening en de uitgebreidheid der toelichting, voorzover deze beide althans niet in strijd zijn met de eisen van de Wet en van art. 16 lid 2 R. v. A., dit neemt toch niet weg, dat juist de accountant door zijn bemoeienis met dat jaarverslag een invloed ten goede in deze kan uitoefenen en ook zeer vaak uitoefent, gedreven door het besef dat hij, als vertrouwensman van het maatschappelijk verkeer, de taak heeft het zijne ertoe bij te dragen, dat aan redelijke verlangens van dat maatschappelijke verkeer ten aanzien van de publiciteit van „open” naamloze vennootschappen wordt tegemoet gekomen.

De vraag, of de door de Vereeniging voor den Effectenhandel geuite wens in deze tot de redelijke verlangens kunnen worden gerekend, behoeft nauwelijks beantwoording.

De Vereeniging is eerst tot haar „Mededeling aan de Leden” van Januari 1949 overgegaan, nadat van vele zijden erop was aangedrongen dat zij in deze materie het initiatief zou nemen, en met name niet zou wachten, totdat wellicht de overheid zich ook op dit gebied een taak zou toeëigenen. Men leze b.v. het artikel van Prof. Polak in De Naamloze Vennootschap van April 1947.

Dat de Vereeniging zo schoorvoetend een taak in deze heeft aanvaard en zich ook toen daarbij nog tot enkele wel zeer voor de hand liggende punten heeft beperkt en zich ook bij haar laatste circulaire nog nauwelijks op de weg van dwang heeft willen begeven, is haar wel eens kwalijk genomen. Velen zouden gaarne zien, dat zij tot dwingende en gedetailleerde publiciteitsvoorschriften kwam.

Het komt mij voor, dat de Vereeniging in haar beleid terzake een verheugende matiging heeft betracht en een zeer verblijdend vertrouwen heeft getoond in de methode van overreding en overleg. Wie bedenkt dat, door de enorme differentiatie van ondernemingen, op het terrein der publiciteit slechts met de volledige medewerking van de opstellers der jaarverslagen een reële verbetering is te bereiken, zal het wijs beleid achten dat de Vereeniging heeft vermeden bestuurders van naamloze vennootschappen al a priori door een ingewikkelde regeling tegen de materie in te nemen. En wie zou het anders verwacht hebben van de representanten van een instituut, dat zelf al jaren gewikkeld is in een taaie strijd voor de bevrijding uit een warnet van belemmerende regelingen?

Maar deze matiging, deze beperking van haar verlangens tot het meest noodzakelijk, geeft de Vereeniging dan ook recht op de meest welwillende aandacht voor haar verzoek en op een inwilliging overal daar, waar dit slechts enigszins mogelijk is.

En, wanneer wij dan het laatstelijk gevraagde nog eens de revue laten passeren:

1. Verschijning jaarverslagen binnen statutaire termijn;
2. Uiterlijk in negende maand van boekjaar publicatie van algemene mededeling over gang van zaken;
3. Opnemen vergelijkende cijfers voorgaande jaren;
4. Specificeren van deelnemingen;
5. Specificeren van voorgestelde winstverdeling;

dan komt het mij voor dat, met uitzondering van het vierde punt, aan deze elementaire wensen steeds kan en moet worden voldaan. En ook tegen het specificeren van deelnemingen, hetgeen aan een verduidelijking van het beeld van die jaarrekeningen, waarop deze een post van betekenis zijn, uiteraard zeer ten goede zou komen, zullen in vele gevallen geen gefundeerde bezwaren bestaan, al behoeft het geen betoog dat het kan voorkomen dat dit soms om goede redenen beperkt of geheel achterwege zal moeten blijven.

Van de zijde van degenen, die een lans breken voor een betere verlaggeving, wordt vaak het argument gebruikt, dat daarmee ook het welbegrepen eigenbelang van de betrokken vennootschappen zou worden gediend. Het komt mij voor dat dit argument weinig gelukkig is gekozen.

Het is n.l. zeer de vraag of deze stelling wel in alle concrete gevallen aantoonbaar juist is, en zelfs kan men eraan twifelen of, indien de publicaties van alle naamloze vennootschappen, wier aandelen in de officiële notering zijn opgenomen, op het punt van duidelijkheid, overzichtelijkheid, uitvoerigheid, etc. $x\%$ beter waren dan thans het geval is, dit enig verschil zou maken in het aanbod van risico-dragend kapitaal.

Maar dit argument raakt dan ook, althans voorzover het de simpele wensen van de Vereeniging betreft, de kern van de kwestie niet. Het goed functioneren van ons maatschappelijk verkeer is niet mogelijk, zonder dat enkele gedragsnormen door alle deelnemers aan dat verkeer in acht worden genomen. Het op redelijke wijze inlichten van aandeelhouders omtrent de gang van zaken in de onderneming, welke met hun geld wordt gedreven, is één van die normen. En dat het bovenstaande verlanglijstje binnen de grenzen der redelijkheid blijft, meen ik toch wel zonder meer te mogen stellen.

In de strijd om betere inlichting en verantwoording is de laatste stap van de Vereeniging voor den Effectenhandel naar mijn oordeel een vooral psychologisch weloverwogen bijdrage. Het is zeer te hopen dat de leiders onzer publieke vennootschappen door, zo nog nodig, loyaal en van begrip getuigend voldoen aan deze minimale publiciteitswensen, blijk geven van waardering voor de matiging, welke de Vereeniging, tegen veler verlangen in, steeds heeft betracht. Dat de accountant bij het overwinnen van de vele ongefundeerde bezwaren, welke tegen een betere publiciteit nog zo vaak blijken te bestaan, een nuttige en dankbare taak kan vervullen, moge ik hier tot slot nog eens herhalen.